

Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Eduskunnan lakivaliokunta
Lav@eduskunta.fi

Viite
HE 9/2018 vp

Yhteyshenkilö
Sophie Mecklin

Asia
KIRJALLISEN ASIAANTUNTIJALOUSUNNON
PYYNTÖ HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ
EDUSKUNNALLE EU:N YLEISTÄ TIETOSUOJA-
ASETUSTA TÄYDENTÄVÄKSI
LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Lausuntopyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi, HE 9/2018 vp.

Esitys sisältää ehdotuksen tietosuojalaiksi. Ehdotettu laki on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki. Tällä lailla täydennetään ja täsmennetään tietosuoja-asetusta.

Henkilötietojen suojaa koskeva toimivalta maakunnassa
Lainsäädäntövaltaa koskien henkilötietojen käsittelyä harkittiin samalla, kun maakunta sai ensimmäisen lainsäädäntönsä henkilörekisteristä maakunta- ja kunnallishallinnossa 1990-luvun alussa. Henkilörekisteriä tai tietosuojaa ei ollut esitetty erillisenä lainsäädäntöalueena silloin voimassa olevassa itsehallintolaissa, mikä pätee myös nykyiseen itsehallintolakiin. Korkeimman oikeuden harkinta lainsäädäntövalvonnan yhteydessä tehtiin suhteessa maakuntapäivien päätökseen, jonka mukaan valtakunnan voimassa oleva henkilörekisterilaki ja henkilörekisteriasetus olisivat voimassa maakunnassa, kuitenkin vain suhteessa niihin yksityisen sektorin oikeudenaloihin, joissa maakunnalla oli lainsäädäntövalta. Korkein oikeus totesi päätöksessään 27. kesäkuuta 1991, että koska henkilörekisterilaki sisältää yleisiä määräyksiä henkilörekisteristä, tulee se koskemaan suurta määrää oikeudenaloja. Korkein oikeus mainitsi työsopimuksen, työn- ja asunnonvälityksen sekä tietyin rajoituksin elinkeino-oikeuden esimerkkeinä maakuntapäivien toimivallassa olevista aloista, joita nämä yleiset määräykset henkilörekisteristä koskisivat.

Maakunnan hallitus tulkitsee korkeimman oikeuden lausuntoa siten, että maakunnalla on toimivalta koskien henkilötietojen suojaa niillä oikeudenaloilla, joissa maakunnalla on myös muutoin toimivalta itsehallintolain mukaan.

Maakunnan henkilötietojen suojaa koskevan toimivallan laajuutta pitää arvioida myös sitä taustaa vasten, että henkilötietojen suojan maakunta- ja kunnallishallinnossa katsotaan kuuluvan maakuntalainsäädännön yleisiin hallintosäännöksiin.

Korkein oikeus on lausunut, että maakunnan itsehallinnollisen aseman johdosta valtakunnan yleisiä hallinto-oikeudellisia menettelytapasäännöksiä voidaan soveltaa maakunnan viranomaisten toiminnassa vain, kun ne hoitavat valtakunnan toimivaltaan kuuluvia hallintotehtäviä (31.1.2003, OH 2002/107). Verrattuna henkilötietojen suojaa koskevaan toimivaltaan maakunta- ja kunnallishallinnossa on maakunnan henkilötietojen suojaa koskeva toimivalta rajoitetumpi yksityisellä sektorilla. Myös suhteessa Ahvenanmaan yksityiseen sektoriin on maakunnalla toimivalta hyväksyä erillsäännöksiä henkilötietojen suojasta koskien esimerkiksi maakunnan toimivallassa olevaa elinkeinotoimintaa itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan mukaan.

Maakunnan hallituksen lausunto

Ehdotettua tietosuojalakia tullaan soveltamaan myös Ahvenanmaalla, mutta vain siltä osin kuin henkilötietojen suoja on itsehallintolain mukaan osa valtakunnan lainsäädäntövaltaa. Siltä osin kuin maakunnalla on lainsäädäntövalta koskien henkilötietojen suojaa Ahvenanmaalla, tulee itsehallintoviranomaisten valmistella ja hyväksyä sellainen maakuntalainsäädäntö, joka täydentää ja täsmentää tietosuojasetusta.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 8. maaliskuuta 2018 jättänyt Ahvenanmaan maakuntapäiville lakiehdotuksen koskien tietosuojaa maakunta- ja kunnallishallinnossa (LF 14/2017–2018). Mitään perustavanlaatuisia muutosta ei ehdoteta lainsäädäntömalliin, joka tulee olemaan pohjana henkilötietojen suojalle maakunnan lainsäädäntövallassa. Lakiehdotuksen mukaan yleisen henkilötietojen suojan tulee Ahvenanmaan maakunta- ja kunnallishallinnossa pohjautua tietosuojasetukselle ja maakuntalaille, joka täydentää asetuksen säännöksiä. Ehdotetun maakuntalain tietyt säännökset ovat eduskunnassa käsiteltävän ehdotetun tietosuojalain säännösten kaltaisia. Eduskunnan tietosuojalakiehdotuksen käsittely on siksi kiinnostava myös itsehallintoviranomaisille. Henkilötietojen käsittelyn valvontaa maakunta- ja kunnallishallinnossa Ahvenanmaalla tulee jatkossakin hoitamaan tietosuojaviranomainen Datainspektionen.

Maakunnan lainsäädäntövalta pätee osittain myös yksityisellä sektorilla. Maakunnan lainsäädäntövalta ulottuu osittain myös sellaiseen henkilötietojen suojan käsittelyyn, joka on kohteena Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/680 annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten. Ahvenanmaalla sovelletaan nykyisin nk. blankettilainsäädäntöä

näillä alueilla, ts. valtakunnan lainsäädäntö on voimassa näillä lainsäädäntöaloilla. Ahvenanmaan maakunnan hallitus tulee myöhemmin tänä vuonna, kun valtakunnan asiaankuuluvan lainsäädännön valmistelu on edennyt riittävän pitkälle, jättämään lakiesityksen, jossa on ehdotus uudeksi blankettilainsäädännöksi näillä aloilla.

Maakunnan hallitus katsoo, että lakiesitys on hyväksyttävä ja sillä ei tämän lisäksi ole mitään kommentoitavaa hallituksen esitykseen.

Ministeri Nina Fellman

Lakimies Sophie Mecklin

